

časil, torej sploh se je vse dolgočasilo, samo gospodinja se je zmiraj smejala. Zato je moral Mirko mirno čakati na hruški.

Nazadnje se je Mirko naveličal. Kako bi se pa ne. Zdaj je imela gospodinja toliko povedati, potem še gospodar, potem je morala odgovarjati gospodinja, potem zopet gospodar. Tudi sta manj pazila na hruško. Zato se je nazadnje Mirko splazil z drevesa in je bil že v klancu, ko ga je zagledal gospodar. Torej.

»Eh, ti fant,« je dejal, »počakaj, počakaj, da ti nekaj povem.«

Mirko pa je že moral čitati torej najnovejše vesti in dovtipe, kajti odgovoril je:

»Takemu fantu ni treba, da vse ve.«

Ucvrl jo je naravnost proti domu. Oče mu je ukazal ovinke samo proti pastirju, ne pa od pastirja. Tudi je že Mirko vedel, kaj je višja sila. Ta je bila pod hruško in se ji je torej reklo gospodinja in gospodar. Ker je še po vrhu mrak padal v dolino, je Mirko kot bistroumen in preudaren deček vedel, da bi torej pastirja zastonj iskal. Pa saj sam ve, kam mora zvečer. Zato jo je ubral kar domov. Če bi ne bil pazil in bi ne bil mrak, bi ne bil prej doma, kakor krave in odborniki. »Kdor prej pride, prej melje,« si je zadovoljno mislil. Če bi torej še malo zamudil, bi hodil po temi domov.

Kako sta dva odbornika prosila za vislice in kako sta pokazala svojo človekoljubnost.

Medtem sta torej ona dva odbornika šla proti Griču. Na bližnjici sta si slekla telovnike, da se ni videlo, da sta odbornika. Vroče jima je bilo in nista opazila potovke, ki je počivala v senci. Ta ju je videla brez telovnikov na bližnjici. Dva odbornika na bližnjici brez telovnikov. Ona dva pa nista torej ničesar videla in sta prišla pred županovo hišo.

Stara mati je pomežiknila in je rekla:

»Vidva bi rada gospoda župana. Pšenico nakladajo. Treba je samo, da gresta čez ta grič in torej še čez dolinico, pa bosta videla njive, ki so gospoda župana.«

In sta šla torej čez grič in čez dolinico in prišla na njivo, kjer je imel župan polno dela. Povedala sta mu mirno in razločno, po kaj sta prišla, za kaj rabita in, da jamči cela občina, da bosta pošteno torej vrnila. Župan ju je premeril in dejal:

»Vidva ne bosta sama nesla, treba bi bilo še dveh mož najti med nami.« Prikimala sta.

»Zdaj pa pomagajta spravljati pšenico, da bo prej pod streho.«

Pomagala sta. Torej. Vozili so domov, nakladali v kozolec in ker jih je bilo več, so spravili pšenico z njive prej, kakor je mislil. (Dalje.)

Ptički trkajo . . .

*Ptički so na okno
danes prileteli,
žalostno nam zgodbo
so v pozdrav zapeli:*

*Kruta, bela zima
se je povrnila
v lakoto in bedo
nas je vse pahnila.*

*Svoja dobra srca
nam, ljudje, odprite,
zrnca na okna
vsak dan nam trosite!*

*Ko pomlad odela
bo naravo v cvetje,
vas bo radostilo
tudi naše petje. Mali Gregor.*

Živel je graščak. Bil je bogat, kupil je vas, hiše in ljudi. Prav vse, tudi Jernejčka ciganskega, ki ni imel ne očeta ne matere, ampak samo cesto in popotno palico. Vsak človek ima nekje dom, ali vsaj kos sveta, kjer misli, da bi moral biti njegov dom. Tudi Jernejček ga je imel. Ni sicer vedel, katera hiša je njegova, toda rekli so mu in je moral ostati, da je še njega kupil graščak. Bilo je vse poceni, dva denarja za človeka, tri za hišo, štiri za grunt. Jernejčka je dobil graščak za nameček.

Bil je pa graščak nekje daleč doma. Na tihem so pravili, da nekje spodaj. Pa to je res, takole proti večeru je dobil navadno goste. Pripeljali so se v zaprtih vozovih in konji so tolkli po kameniti cesti proti gradu, da so se iskre kresale. Grajski hlapci so pravili nekaj o žveplu. Pa to mogoče ni bilo res, saj je bil graščak človek kot so navadno ljudje. Le to je, strog je bil in trd tudi. Na primer ravno, kar se tiče Jernejčka. Ni ga mogel videti. Če ga je srečal, ga je ošvrknil z bičem. Naj se spravi delat, ga je učil, kaj se samo potika po svetu. Lenoba, da kar smrdi od njega. Jernejček je molčal. Pred gospodo je sploh dobro molčati.

Ko je pa prišla jesen in je grajski hlapec, prav za prav valpet, pobiral desetino, je hodil Jernejček po njivah. Sam ni imel zemlje, toda kaj je prijetnejšega, kakor hoditi takole v jeseni, ko vse dela, po polju. Jernejček je hodil, mogoče je tudi kaj govoril, nič se ne ve. Toliko stvari se zgodi kar mimogrede, da se ne razloči, kdaj je začetek kdaj konec. To pa je, čez par dni se je valpet priklonil pred graščakom in povedal ponižno:

»Milostni gospod, letos ne bo desetine. Nočejo je dati.«

Graščak je žvižgal, gledal je nekam v dolino, še zmenil se ni za valpta. Valpet se je lepo priklonil in povedal še enkrat:

»Desetine nočejo dati.«

»Že prav!« je rekel graščak kratko in žvižgal naprej.

No, to je morala biti res posehna pesem.

Takrat Jernejčka ni bilo doma. Hodil je nekje onstran hribov; ko se je drugo jutro vrnil, se je začudil. Vsa vas je molčala kot mrtva. Ljudje so ležali po tleh, po ležiščih, povsod, kjer jih je ura zalotila. Nekaterim se je poznalo na obrazu, da so se z muko branili do konca. Ali je to smrt? Jernejček je tipal trupla, a ni mogel verjeti. Kaj niso govorili včasih o graščakovih sorodnikih? Dosti čudnega se zgodi na svetu.

Dva, tri dni je posedal po vasi. Tretjega dne se je napotil v grad.

Če ga vzamejo za hlapca, je rekel.

Valpet ga je pisano pogledal in mislil, da močan sicer ni, toda ga bodo že porabili za kaj.

In je ostal.

Bilo je vse lepo in je imel dosti jesti in piti, toda ga je ves čas skrbelo samo eno, kako bi mrtvo vas rešil. Ogradili so jo namreč in valpet je zapretil s palicami tistemu, ki bi stopil vanjo. Zato je trava prerasla pota in dvorišča in so se kočice nagibale k zemlji, kakor bi se morale vsak hip zrušiti. Jernejček je dolgo premišljeval, potem se je odločil. Ves čas je bil v službi dober in pošten, pa so ga kmalu postavili za konjskega hlapca. Konji so pa bili že tiste čase taki, da so radi zdirjali in je zdvijal nekoč graščakov najboljši vranec.

»Primate ga, primate ga!« je kričal graščak, ves zelen od jeze. Pa nihče se ga ni upal prijeti.

Jernejček je pa prišel odnekod iz hleva; prijazno je pokimal konju in konj se je napolnil proti njemu in se pred njim ustavil, kakor bi se nič ne zgodilo. Graščak je gledal malo debelo, potem je rekel:

»Ti boš odslej zmeraj pri meni!«

Jernejček je prikimal. Vedel je, zakaj.

Zgodilo se je pa, da sta v gorah zašla. Konja sta še komaj lezla po stezi. Gospod se je hudobal in robantil, potem pa ukazal Jernejčku, naj ga izpelje iz goščave.

»Prav rad,« je rekel Jernejček, »samo to mi povejte, zakaj je tista vas v dolini ograjena in kako, da so ljudje kot mrtvi.«

Graščak ga jezno pogleda.

Jernejček ni odnehal.

»Pa ostanite v teh skrbih!« je rekel.

Graščak je vedel, da ni pomoči in je razložil vse po pravici. Da imajo hudobci bešedo zraven, da ni on nič kriv. V peklu bi se moralo povprašati.

Jernejček je razumel in sta kmalu našla pot.

Drugo jutro je graščak poklical valpta, naj Jernejčka takoj vrže v ječo. Toda, ko so ga iskali, ga ni bilo nikjer več. Navsezgodaj je že izginil z gradu in se odpravil proti peklu.

Dolgo je hodil. Pravijo sicer, da je pekel blizu, toda najbrž ni mogel najti prave poti. Ko je prišel do njega, je bil ves izmučen in zdelo se mu je, da ne bo mogel več živeti.

Potrkal je na peklenska vrata pa so mu odprli. Ko je povedal, kaj bi rad, so ga peljali pred najvišjega poglavarja vseh hudobcev. Pa tudi ta se ni upal sam odločiti. Sklical je velik zbor. Prišli so hudobci z vseh strani sveta. Posedli so okoli kotlov, nekateri so se obesili na verige, potem se je začelo prerekanje in ropotanje, kakor je že sploh navada na zborovanjih. Ko se je pa velikemu poglavarju zazdelo, da je že vsega zadosti, je vstal in odločil po svoje.

»Naj bo, ker sem dobre volje. Vas je imogoče rešiti, toda ta človek, ki jo hoče rešiti, naj zato leto dni dela v peklu.«

Hudobci so pritrdili. Jernejčka je obšla groza, toda potolažil se je, da bo vse skupaj trajalo samo eno leto. Takoj so mu izbrali delo. Naložili so mu, da bo prenašal duše od peklenskih vrat pa do prve dvorane. In vsi so se mu smejali.

Bilo je res hudo. Vsaka duša se je otepala pekla. Dočim so hudobci, ki so bili tega vajeni, lahko nesli po dve, tri duše, je on že pod eno omahoval. Padal je, pobijal si obraz, bilo mu je res hudo, hudo. Zdelo se je, kakor bi se ves svet selil v pekel. Stare in mlade duše, suhe in debele, bogate in revne, vsega je bilo na izbero. Jernejček je mislil, da je gotovo že konec sveta.

Končno je vendar preteklo leto in je prišel zadnji dan. Proti večeru je bilo, okoli pete ure.

»Še zadnja duša!« je vzdihnil Jernejček.

Pa ko je zagrabil zadnjo dušo, je videl, da je strahovito težka. Pogledal jo je natančneje in jo spoznal. Bila je duša domačega graščaka. Prestrašil se je.

»Nič se ne boj!« je zasopihala duša. »Graščak je ravnokar umrl.«

Potem so Jernejčka izpustili iz pekla. Še podili so ga. Hitel je domov.

Seveda, bilo je daleč pa je zamudil pogreb milostljivega gospoda graščaka. Nič mu ni bilo žal.

Domača vas je tudi oživila. Toda, ko jim je povedal, da je zanje trpel v peklu, so se mu zasmjeli. »Pojdi no, to se je kar samo zgodilo,« so rekli.

Moral je molčati, drugače bi ga še iz vasi zapodili. Počasi je začel še sam verovati, da se mu je le nekaj sanjalo...

Venceslav Winkler.

Tiho noč prihaja . . .

*Tiho noč prihaja,
dan mehko ugaša,
angel gre iz raja,
detece povpraša:*

*Si li trudno, dete,
mar si že zaspalo?
Svoje očke svete
le zapri zdaj vdano.*

*Spančkaj, dete, spančkaj,
da boš spet veselo;
saj bo kmalu kmalu
jutro zablestelo.*

*Luč bom zdaj upihnil,
stopil v raj blesteči:
tebi pa bom dihnil
sladek sen o — sreči.*

Jože Vook.